

שיר הנשים המחכות

ענת פרופר גולדנברג

**שיר הנשים המחכות
ענת פרופר גולדנברג**

הגלריה בבארי, אפריל - מאי 2022

תערוכה
אוצרת: ד"ר זיוה ילין
צילום וידאו ועריכה: דניאל פייקס
מעצב סאונד: בניה רכס
תכנון ובניית אובייקט: בני שני
ליווי טכני: גיא אלעזר
ניהול פרויקט: מיכל גיטניק פרמונט
אוצרת משנה: סופי ברזון מקאי

קטלוג
טקסט: ד"ר זיוה ילין, איתי מאוטנר
עיצוב קטלוג: יעל פרלוב
צילומי סטילס: עומר מסינגר, דניאל פייקס, ענת פרופר גולדנברג
צילומי הצבה: אלעד שריג
שעתוק: סטודיו שוקי קוק
תרגום לערבית: ליצי' תרגומים
תרגום לאנגלית: אלה נובק
עריכה לשונית: דריה קסובסקי
הדפסה: דפוס בארי

הוצאת הקטלוג התאפשרה הודות לתמיכת הגלריה בבארי

הנשים המחכות

זיוה ילין

אזור נחאביר*, הממוקם במרחק 3 ק"מ מערבית לקיבוץ בארי, ובמרחק 3 ק"מ מהעיר עזה, מהווה סביבה היסטורית מרתקת. המתהלך בשטח פתוח מישורי זה, בעל הערוצים והבתרונות שחרצו הגשמים באדמת הלס, אינו יכול שלא להתפעל מהנוף השקט והפסטוראלי שמבצבצים בו שרידי מעשה ידי אדם אשר הצמחייה שבה וכיסתה אותם בעקשנות אך ידי הזמן לא הצליחו לטשטש את 170 הקירות הלבנים וסוללות העפר, שהוקמו ע"י הבריטים במטרה לשמש כמחסני תחמושת, בהערכות לקראת הפלישה הצפויה של צבא רומל מכיוון מצרים במלחמת העולם השנייה. רומל נבלם, ומתחם התחמושת לא שימש מעולם לייעוד שלשמו הוקם, ואף פצצה אחת לא הונחה בו.

שלד בית החרושת לגפרית שהוקם במקום ע"י חברה בריטית-מצרית בשנות השלושים למאה העשרים, עדיין מתנשא אל על ומעיד על עצמה שננטשה, ומגדל המים ובית הביטחון בנחאביר (היא בארי הישנה) צופים ממרחקים על הנוף השלו. גם הם מספרים את סיפור העלייה על הקרקע באישון ליל, ואת סיפור ההגנה על המקום במלחמת השחרור.

בשנים האחרונות הופרה שוב השלווה (ששררה באזור לאחר שוך מלחמת ששת הימים) עם שלושת ה"מבצעים" בעזה, "עמוד ענן", "עופרת יצוקה" ו"צוק איתן". אז רעש האזור כולו משיגורי הקסאמים ליישובי העוטף, ומפצצות חיל האוויר הישראלי וסוללות הארטילריה, שהבעירו את עזה והרעידו את הבתים ביישובים הסמוכים. ולאחר מכן שולחו מכיוון עזה בלוני התבערה שהבעירו ושרפו את השדות, יערות הקק"ל והוואדיות. כתמים שחורים גדולים וכעורים התפשטו בשדות. כל הנוף השתנה מדי קיץ, ועשן סמיך ומחניק חדר ליישובים והקשה על הנשימה.

ועדיין הנוף עוצר נשימה, רחב ידיים, והשדות מוריקים מחדש בכל חורף.

בשדה זה בחרה ענת פרופר גולדנברג לבצע את הפרפורמנס שלה. שדה טעון היסטוריה מקומית של מלחמות, שריפות, אזעקות "צבע אדום", קירות ביצורים ותחמושת מימי הבריטים, אש ועשן וחרדה.

הפרפורמנס מתבצע על ידה, כשהיא לבושה בשמלה כהה ומטפחת, חגורה וסינר מנחושת מרוקעת בעלת עיטורים רקומים מעשה ידיה. היא צועדת במרחבי השדה, ראשה נוגע בקו האופק, והיא מחככת ידיה זו בזו בתנועה סזיפית אין סופית, תוך שהיא צועדת במעגלים, יחפה, ורגליה משתפשפות ונפצעות מרגבי האדמה והאבנים, מרפרפות על פני נבטי החיטה הצומחים בשדה.

המצלמה עוקבת אחר האישה בשדה, מרחוק ומקרוב, בסבלנות ובקשב, והרוח מניפה את שולי שמלתה ומאיימת להכניע אותה. ברקע בוקע הסאונד של קולה של האמנית, החוזרת ומדקלמת באיטיות ובתשומת לב לכל מילה את שירו של יאיר לפיד "שיר אהובת הספן". לפיד כתב את השיר בהשפעת ספרו של ג'ורג' אמאדו "ים המוות". הרומן מתרחש על רקע חיי הספנים והדייגים ברציפי הנמל של באייה, בברזיל. הוא מתאר את גורלן של נשות הימאים, שנגזר עליהן לחכות בחשש לשוב יקיריהן מהים, שנידונו למות בו.

ופה אצלנו - מי היא האישה המחכה, הנשכחת? למי היא מחכה? לאהובה שלא ישוב מהקרב? לבנה שנשלח למלחמה בעזה? האם גם גורלם נחרץ בסיפור הזה? ומה תפקיד הרוח בשיר? האם היא זו המבשרת את בשורת האיוב, בשורת המוות? ועד מתי היא תחכה בסבלנות שהרע מכל יקרה?

הכל שקט ורק רחש חיכוך דיסקאות הנחושת שעל ידיה זו בזו, רחש הרוח הנושבת בשדה הפתוח, והקול הנשי המונוטוני שחוזר על עצמו שוב ושוב בהקראה, כמו קבלת הדין והגזירה, מהדהד את עצמו ונטמע ומתערבל ברוח המאוד נוכחת בסאונד.. המוטיב המעגלי הרפיטטיבי, הפולחני, הוא חסר מוצא וטעם ויחד עם זה הוא קסום ומרתק ואין לנו דרך להתנתק ממנו, ואין דרך אחרת ואין חזרה. הוא כובש אותנו אל תוכו. האישה מופיעה בכל מסך מכיוון אחר, ומבלי משים מכפילה עצמה והופכת לנשים. פעם מימין ופעם משמאל או ממרכז השדה הרחוק, מתקרבת למולנו. לא נוכל להמלט.

המכונה, הניצבת בחלל הגלריה, מדמה באופן מכני את תנועת חיכוך הדיסקאות שהיא אוחזת בידיה. שתי דיסקאות נחושת המחוברות לזרועות מכניות, מונעות עי מנוע חשמלי ומייצרות תנועות מעוגלות החוזרות על עצמן. קצב החיכוך של המכונה מסונכרן עם קצב החיכוך של הדמות בוידאו. נדמה שהצורך להתרכז בפעולת החיכוך הקצבית מאפשר הסטת תשומת הלב מהעניין העיקרי, מהטקס הנשי של הציפייה מורטת העצבים ומהשכול.

עבודתה של ענת פרופר גולדנברג נוגעת בנימי נפשנו כנשים וכבנות וכאימהות, וכתושבות העוטף וכאזרחי ואזרחיות הארץ הזו. הלא כולנו משולים לנשים המחכות בלילות.

*נחאביר - הוא אתר העלייה לקרקע של קיבוץ בארי, אחד מ-11 הנקודות שעלו להתיישב בנגב, במוצאי יום הכיפורים 1946. פירוש השם מערבית: "אדמות רעות", אדמות סחף מבותרות ממי הגשמים, קשות לעיבוד. עם תום מלחמת העצמאות העתיק קיבוץ בארי את מקומו 3 ק"מ מזרחה.

למרות הכל

איתי מאוטנר

החיטה צומחת שוב. אף, שעל פניו נראה, שנעשים כל המאמצים למנוע את צמיחתה בשנית, היא ממשיכה לצמוח; מביטה על הדם שנספג בה, מריחה את עשן השריפות, מזהה את נוזלי השנאה, הנוצקים לתוכה כבר יותר מדי שנים. החיטה עקשנית, גאה, ועם זאת שקטה וצנועה, צומחת שוב. נושאת בתוכה זרע של תקווה, של שאיפה לזמנים טובים יותר, שבהם ניתן לשבת ביום חם תחת צל מנחם, ללגום מים צלולים שנמזגו לכוס שקופה, ליהנות מחריץ גבינה מקומית ומלחם שנאפה מהחיטה, שלמרות הכול המשיכה לצמוח.

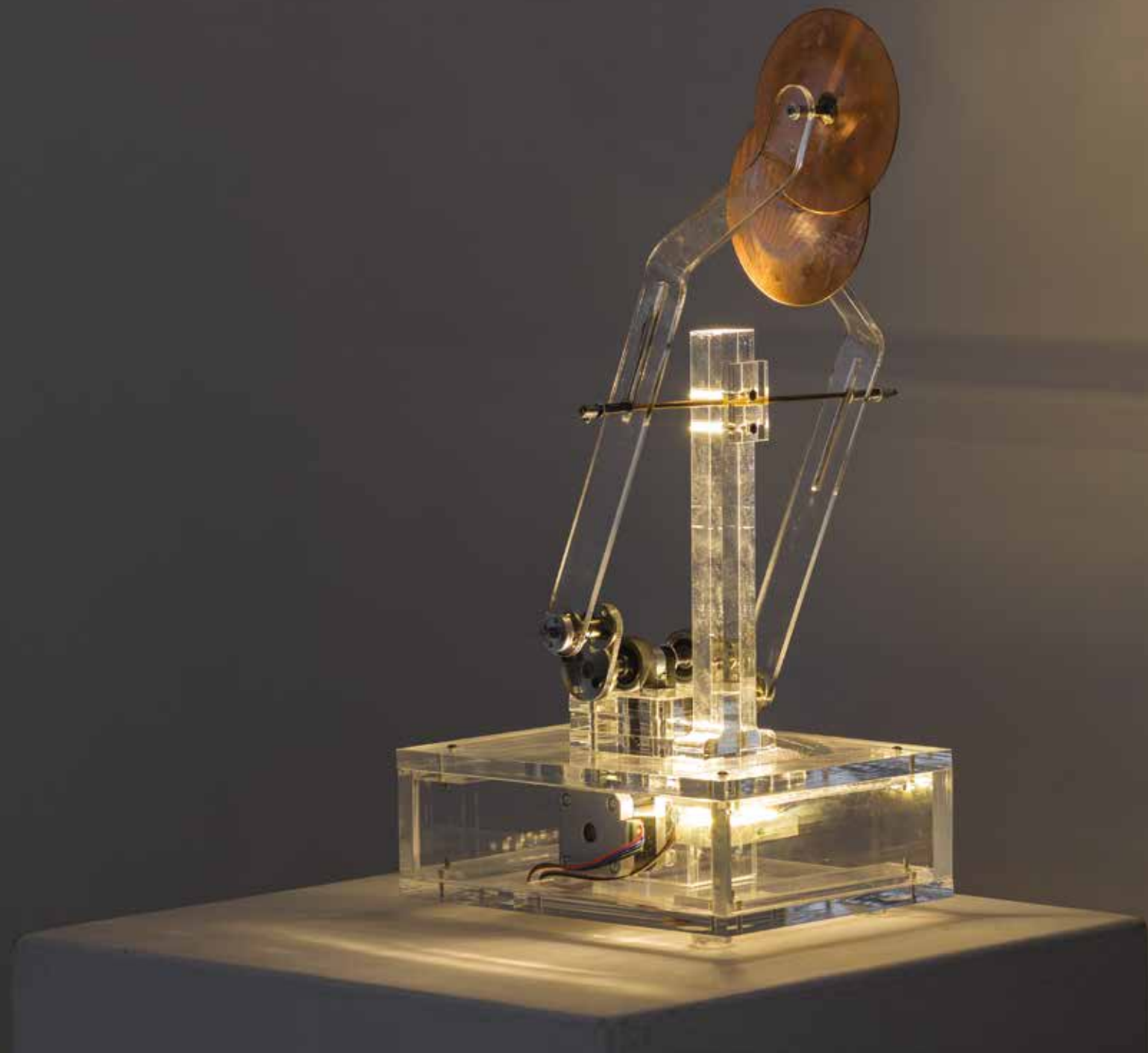
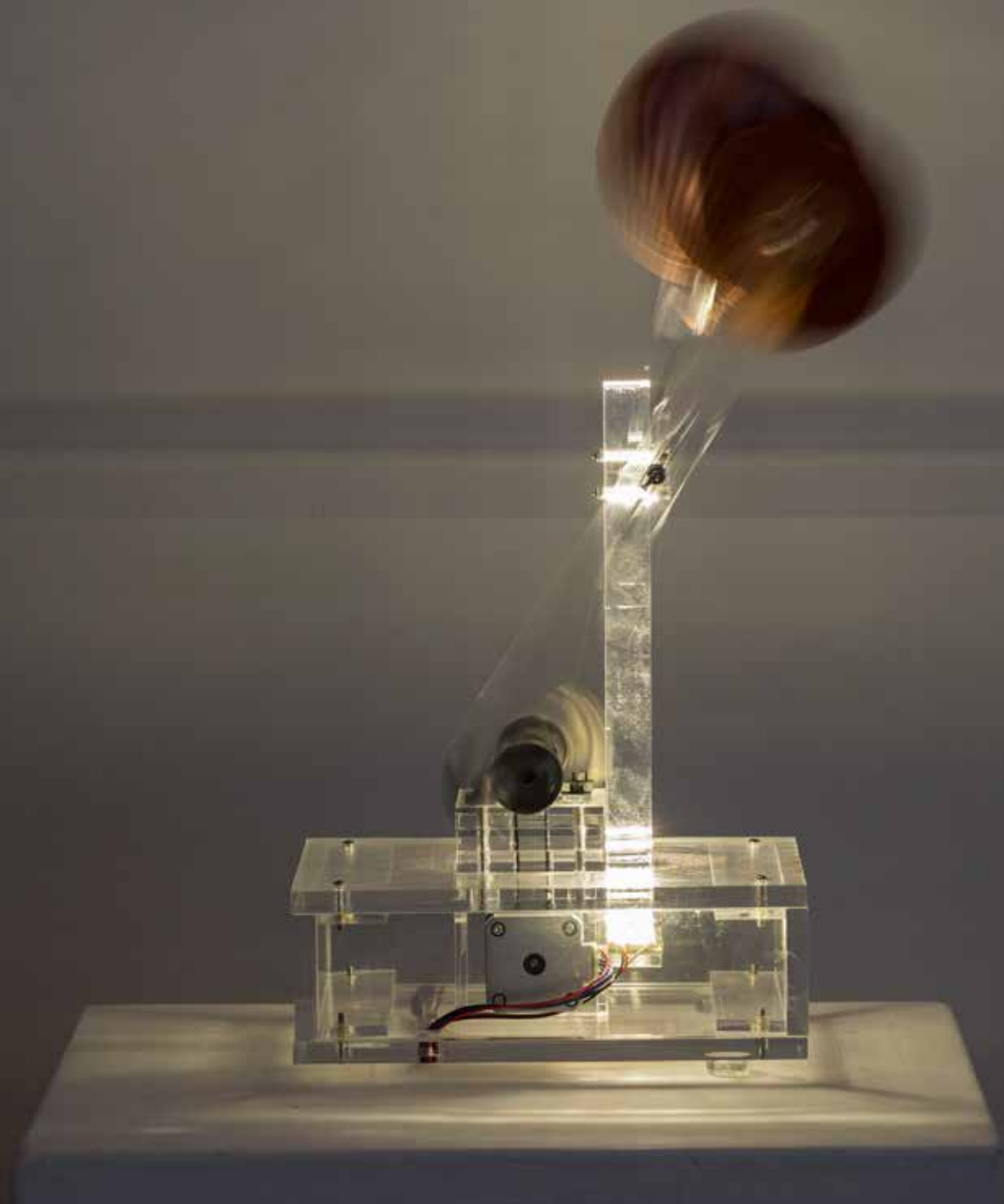
החיטה צומחת שוב. ושוב. ושוב. מוציאה אצבע משולשת לכל הטסטוסטרונים, המבקשים כבר כל כך הרבה שנים לכבוש ולנצח ולשלוט. החיטה הצומחת היא ההוכחת הניצחת, שאפשר אחרת, שחייבים לשנות את מנגנון ההפעלה, ששום דבר טוב לא יצמח מאדמה חלולה. וצריך להמשיך ללכת. וצריך להמשיך לצעוד. לפסוע ברגליים יחפות על רגבי האדמה, לטעון אותה בכוונות אחרות. צריך להמשיך ללכת, ולעולם לא לחדול. תהא ההליכה אשר תהא, העיקר שתהיה.

ולפעמים הייאוש משתלט. הפיצוצים מסביב כה עזים, וכל מיני נושאי דרגות בכירות צועקים בקול חזק כל כך, עד כי נובטות להן שאלות התוהות, האם כל ההליכה הזו בכלל כדאית? האם משהו מתקדם? משתנה? מתפתח? האם ההליכה מקדמת אותנו או שמא היא רק טפיחה קלה על השכם של המוסר הפנימי, המעמידה אותנו ב"צד הנכון והצודק", ולא באמת מועילה? ובכלל, האם ההליכה הזו אינה פריווילגית מדי? האם הצעידה המתונה, הרפטטיבית, שכה מודעת לעצמה, אינה לוקסוס של אלו, שאינם צריכים לברוח מצבע אדום או לפחד ממנועי המטוסים, המוטסים על ידי מיטב בנינו? האם יש תכלית להליכה הזו? האם רגל, הצועדת במרכז האדמה, מייצרת אדוות המתפשטות למרחקים? האם הליכה בלב שדה חרוש, שאיש לא מבחין בה, היא בעלת השפעה?

והקול הזה, הספקני, המתחבט, המטיל ספק, חשוב הוא. חשוב מאוד. הוא מכייל את מטרות הלב וכופה צניעות. הוא מביא אל תוך כל צעד ושעל מודעות לגודל הטרגדיה ולאפסיות האדם. הוא מאפשר דריכה צלולה ובהירה יותר. הוא מאפשר פעולת קרקוע אמיתית. אל לנו להפסיק ללכת, ובה בעת - אל לנו להפסיק לתהות, אם יש מהות להליכה שלנו. אל לנו לדבוק באמת אחת, כשם שאל לנו לדבוק בצד אחד. אם יש משהו, שהחיטה הצומחת, נקצרת וצומחת שוב מלמדת אותנו הוא שאין הפרדות. אין אנחנו והם, אין שלנו ושלהם, אין. פשוט אין. זו אשליה. אשליה עמוקת שנים. אשליה, שהליכה מתונה, מדודה ובעיקר קבועה, יכולה אט-אט לחשוף, ואולי אף לפוגג. העיקר שלא נפסיק ללכת. אמן!

שיר אהובת הספן יאיר לפיד	Τραγούδι της αγαπημένης του ναυτικού Yair Lapid	<i>Song of the sailor's beloved Yair Lapid</i>
הרוח שוב מוסרת הודעה לים רגע עוברת רגע נסגרת בין שערי הנמל	Ο αέρας περνάει και πάλι Μήνυμα προς τη θάλασσα Μια στιγμή περνάει Μια στιγμή κλείνει Μεταξύ των πόργων του λιμανιού	The wind is passing onwards, again Message to the sea A moment she's passing A moment she's closing Between the harbor gates
יש ניוחן ערק ורשתות קרועות שיר אהובת הספן הנשכחת שיר הנשים המחכות	Υπάρχει ένα άρωμα του Arak Και σχισμένα δίχτυα Το τραγούδι της ξεχασμένης αγαπημένης του ναυτικού Το τραγούδι των γυναικών που περιμένουν	There's a scent of Arak And torn nets The song of the sailor's forgotten beloved The Song of the Waiting Women
הוא לא ידע אך הוא קטנה בספינות הוא לא ידע אך הוא חכתה בלילות	Δεν ήξερε Πώς επιβίωσε τα πλοία Δεν ήξερε Πώς περίμενε τις νύχτες	He did not know How she envied the ships He did not know How she waited at nights
רגע לא בטוח מול מפרש רטוב זעם הרוח מכה את המים את לב הנשים על החוף	Μια αβέβαιη στιγμή Αντιμετωπίζοντας ένα υγρό πανάι Η όργη του ανέμου Χτυπάει το νερό Και φτάνει στις καρδιές των γυναικών στην ακτή	One uncertain moment Facing a wet sail Wrath of the wind Hits the water Hits the hearts of women on the shore
נר אחד בוחן שאינו כבה דולק בחלון שתאר ג'ורג' אמאדו הים האכזר ההוזה	Ένα κερι στον άνεμο που δε σβήνει φωτίζει το παράθυρο Περιγράφεται από τον Jorge Amado Η σκληρή και παρορμητική θάλασσα	One candle in the wind Who's not blown out Lit in the window Described by George Amado The cruel and delirious sea
הוא לא ידע...	Δεν ήξερε ...	He did not know...
הרוח שוב מוסרת הודעה לים רגע שותקת רגע מספרת הלילה מת הספן	Ο αέρας περνάει ξανά Μήνυμα προς τη θάλασσα Μια στιγμή είναι σιωπηλή Μια στιγμή που λέει Απόψε ο ναύτης πέθανε	The wind is passing onwards, again Message to the sea A moment she's silent A moment she's telling Tonight the sailor died
הוא לא ידע...	Δεν ήξερε ...	He did not know...

Tempered Breath Performance by Anat Propper Goldenberg

שיר אהובת הספן מילים: יאיר לפיד	הרוח שוב מוסרת הודעה לים רגע עוברת רגע נסגרת בין שערי הנמל	יש ניוחן ערק ורשתות קרועות שיר אהובת הספן הנשכחת שיר הנשים המחכות	הוא לא ידע איך היא קינאה בספינות הוא לא ידע איך היא חיכתה בלילות	רגע לא בטוח מול מפרש רטוב זעם הרוח מכה את המים את לב הנשים על החוף	נר אחד ברוח שאינו כבה דולק בחלון שתאר ג'ורג' אמאדו הים האכזר ההוזה	הוא לא ידע...	הרוח שוב מוסרת הודעה לים רגע שותקת רגע מספרת הלילה מת הספן	הוא לא ידע...
------------------------------------	--	--	---	--	--	---------------	--	---------------

أغنية عشيقة البحار يثير لايب	الروح تبعث مجددًا برسالتها إلى البحر تمر للحظة ثم تغلق للحظة بين أبواب الميناء	رائحة العرق تفوح وتظهر شبكات ممزقة أغنية عشيقة البحار المنسية أغنية النساء المنتظرات	هو لم يدر مدى حسدها على السفن هو لم يدر كم انتظرت في الليالي	لحظة من الشعور بعدم الأمان أمام شرع مبلل غضب الروح يضرب المياه قلب النساء على الشاطئ	شمعة واحدة في الروح لا تنطفئ تضيء في الشباب الذي وصفه جورج أمادو البحر القاسي المهلوس	هو لم يدر...	الروح تبعث مجددًا برسالتها إلى البحر تسكت للحظة ثم تروي للحظة لقد مات البحار هذه الليلة	هو لم يدر...
Song of the Sailor's beloved Yair Lapid	The wind is passing onwards, again Message to the sea A moment she's passing A moment she's closing Between the harbors gates	There's a scent of Arak And torn nets The song of the sailor's forgotten beloved The Song of the Waiting Women	He did not know How she envied the ships He didn't know How she waited at nights	One uncertain moment Facing a wet sale Wrath of the wind Hitd the water Hits the hearts of women on the shore	One candle in the wind Who's not blow out Lit in the window Described by George Amado The cruel and dellirious sea	He did not know...	The wind is passing onwards, again Message to the sea A moment she's silent Amoment she's telling Tonight the Sailor died	He did not know...

DESPITE EVERYTHING

Itay Mautner

The wheat is growing again. Though every effort, it seems, is being made to prevent its regrowth, it continues to grow, observing the blood that has soaked in it, smelling the fires' smoke, recognizing the liquids of hatred poured into it for far too many years. The wheat—stubborn, proud, and yet quiet and modest—grows again. It carries in it a seed of hope, an aspiration to better times when you would sit under a comforting shade on a hot day, sip pure water out of a clear glass cup, enjoy some local cheese and freshly baked bread made from that wheat, continuing to grow despite everything.

The wheat grows again and again and again. Giving the finger to all the testosterone who've wanted, for years, to conquer and win and rule. The growing wheat is irrefutable proof that there is another way and that the activating mechanism has to change; nothing good can grow from the hollow ground.

We have to continue walking; we have to continue marching; to tread barefoot on clods of earth and charge it with new intentions. We have to continue walking and never stop. Whatever the walk might mean, as long as it persists.

And sometimes, despair takes over. The surrounding explosions are so intense; high-ranked officials of all shapes and sizes are shouting so loudly they make questions sprout out; questions that wonder if all this walking is worth it; if anything is progressing, changing, developing at all. Does walking advance us, or is it just a light pat on the back of inner morality, which places

us on the "right and just side" but isn't really helping? And anyway, isn't this walking a little privileged? Isn't the moderate, repetitive march that is so very self-aware just a luxury belonging to those who don't have to flee red alerts or fear the engines of aircraft flown by our finest? Does this walking have a purpose? Do feet treading the earth's center produce ripples that spread to distances? Can walking unnoticed in the heart of a plowed field have an impact?

This voice—doubtful, Indecisive, skeptic—is important; It is vital. It calibrates the goals of the hearts and imposes modesty. It fills every step with awareness to the tragedy's magnitude and to man's futility. It allows for more lucid and brighter treading. It enables a real grounding action.

We must not stop walking, and at the same time - we must not stop wondering if there's substance to our walking. We mustn't cling to one truth, just as we mustn't cling to one side. If the wheat-growing, harvested, regrowing- can teach us something, it is that there are no separations: There is no us and them; there is no ours and theirs; there is none. None. It's an illusion. A years-long profound illusion that moderate, measured, and constant walking can slowly expose and perhaps even dissipate.

As long as we don't stop walking.

Amen!

soundtrack. The repetitive, ritualistic circular motif has no outlet nor point, but at the same time, it is magical and fascinating, and we can't break away from it; there is no other way nor return. It conquers us. The woman appears on every screen from a different direction and inadvertently multiplies herself to become WOMEN. She approaches us from the right and \from the left or from the center of the far-field. We cannot escape.

The machine positioned in the gallery space mechanically simulates the friction movement of the discs held in her hands: Two copper discs connected to mechanical arms, driven by an electric motor to produce repetitive circular motions. The machine's friction rate is synchronized with the video character's rubbing rhythm. It is as if the need to concentrate on the rhythmic rubbing allows us to divert our attention from the main issue- the feminine ritual of nerve-wracking anticipation and bereavement.

Anat Proper Goldenberg's work touches every ounce of our souls as women, daughters, and mothers, citizens of the Gaza Envelope, and female and male citizens of this land.

Indeed, we can all be compared with women waiting at night.

landscape from afar. They, too, tell the story of the night ascent to the place and its defense during the Independence War.

In recent years, peace (which prevailed in the region after the Six-Day War) has been disturbed again with the three "operations" in Gaza, "Pillar of Cloud," "Cast Lead," and "Protective edge." Back then, the whole area was buzzing with Qassam rockets fired onto the enveloping settlements and Israeli air force bombs and artillery batteries, which ignited Gaza and shook the houses of the nearby settlements. Later on, incendiary balloons were sent from Gaza's direction; they ignited and burned the fields, the JNF forests, and the wadis. Large, ugly black stains spread in the fields. The whole landscape changed every summer, and thick, suffocating smoke penetrated the settlements and made it difficult to breathe.

And yet the breathtaking view stretches, and the fields become green anew every winter.

This field is the location Anat Proper Goldenberg chose for her performance. It is laden with a local history of wars, fires, "red alerts," fortification walls, and British-era ammunition. Fire, smoke, and anxiety.

She herself is the performer, wearing a dark dress and a kerchief, a belt, and an apron made of hammered copper with hand-made embroidered ornaments.

She walks the open field, her head touching the horizon, rubbing her hands against each other in a perpetual Sisyphean motion while circling barefoot, her feet rubbed and wounded by the dirt clods and stones, fluttering over the wheat sprouts growing in the field.

The camera follows the woman in the field with patience and attention from a distance and up close. The wind blows her dress, threatening to subdue her. In the background, the sound of the artist's voice slowly reciting, over and over again, the lyrics of Yair Lapid's verse - "The Sailor's Sweetheart Song." Lapid wrote it after reading Jorge Amado's book "Sea of Death." The novel's backdrop is the life of sailors and fishermen on Brazil's port of Bahia docks. It describes the fate of three sailors' wives who are doomed to wait in fear till their loved ones return from the sea, where they were condemned to die. And here, in these parts, who is the woman that is waiting forgotten? Who is she waiting for? For her beloved never to return from battle? For her son sent to the war in Gaza? Is their fate too decided in this story? And what is the role of the wind in the song? Is it to deliver the tragic news of death? And how long will she patiently wait until the worst of all happens?

Everything is quiet except for the sound of the copper discs rubbing against each other on her palms, the wind rustling in the open field, and the monotonous

THE WAITING WOMEN

Dr. Ziva Jelin

The Nahabir¹ area, located three Kilometers west of Kibbutz Beerli, and three Kilometers east of Gaza City, is a fascinating historical environment. The person walking this flat open territory, with its badlands and creeks, their Loess soil grooved by the rain, can't help but marvel at the quiet and pastoral landscape in which protruding man-made remains are stubbornly covered by vegetation.

Still, the hands of time could not cover up the 170 white walls and dirt berms raised by the British to serve as ammunition depots in preparations for the expected invasion from Egypt by Rommel's army during World War II. Rommel was stopped, the ammunition compound was never used for the purpose it was built, and not a single bomb was placed in it.

The skeleton of the sulfur factory established by a British-Egyptian company in the 1930s still stands tall and attests to an abandoned fortitude, and the water tower and security house in Nahabir (Old Beerli) overlook the serene

¹Nahabir is the site of the ascent to the grounds of Kibbutz Beerli, one of the 11 points of settlements in the Negev on the eve of the atonement day in 1946. The name, in Arabic, means: "Bad Soils," rainwater dissects silty soil, which is difficult to cultivate. After the war of independence, Kibbutz Beerli relocated three KM to the east.

Song of the Waiting Women

Anat Propper Goldenberg

Be'eri Gallery, April-May 2022

Exhibition

Curator: Dr. Ziva Jelin

Video and editing: Daniel Pakes

Sound design: Binya Reches

Object design and production: Benny Shani

Technical consultation: Guy Elazar

Project manager: Michal Gitnik Permont

Assistant curator: Sofie Berzon MacKie

Catalogue

Texts: Dr. Ziva Jelin, Itay Mautner

Catalogue design: Yael Frolov

Still photography: Omer Messinger, Daniel Pakes, Anat Propper Goldenberg

Reproduction: Studio Shuki Kook

Installation photography: Elad Sarig

Arabic translation: Lichi Translations Ltd

English translation: Ella Novak

Print: Be'eri printers

The catalogue was published thanks to Be'eri Gallery support

SONG OF THE WAITING WOMEN

ANAT PROPPER GOLDBERG